

Cap sur l'école inclusive
en Europe

Θεωρητικό Φύλλο Εργασίας Η ηθική εφαρμοσμένη στην εκπαίδευση

Κορμός της ενότητας / Ε

Διαπίστωση :

Μεταξύ της γνώσης και της δράσης, ποια θέση για μια ηθική που εφαρμόζεται στην εκπαίδευση;

Ένα από τα χαρακτηριστικά του ανθρώπινου όντος είναι αναμφίβολα να μην ικανοποιείται με την κατάσταση του περιβάλλοντός του που προσπαθεί συνεχώς να τροποποιήσει, με περισσότερη ή λιγότερη ευτυχία. Αυτή η παρατήρηση οδηγεί ορισμένους φιλόσοφους (αλλά όχι μόνο τους φιλόσοφους) να αμφισβητήσουν τα θεμέλια αυτής της δράσης. Μπορούμε να σκεφτούμε εδώ την έννοια του κινήτρου που συχνά προκαλεί πολλούς κοινωνικούς παράγοντες. Εάν κάποιος αναρωτιέται, όχι μόνο γι' αυτό που τον ωθεί να δράσει (Από την πρόθεση στη δράση), αλλά γι' αυτό που στη συνείδηση δικαιολογεί αυτή τη δράση. Μπαίνουμε στον τομέα της δεοντολογίας που θα συνοψίσουμε εδώ με δύο ερωτήματα: Τι πρέπει να κάνουμε και τι είναι απαραίτητο να γνωρίζουμε (με την επιστημονική έννοια) για να δράσουμε. Ο φιλόσοφος Emanuel Kant (1786) αναρωτιόταν πώς να προσανατολίσει τον εαυτό του στη σκέψη του και ο Edgar Morin (2004) μας δείχνει την αναγκαιότητα δημιουργίας μιας σχέσης μεταξύ της σκέψης και της καλής δράσης. Είμαστε εδώ στην καρδιά αυτού που ονομάζουμε φιλοσοφία δράσης.

Ο σκοπός που προτείνουμε εδώ για να αρχίσουμε έναν προβληματισμό θα ξεκινήσει από αυτά τα δύο ερωτήματα προκειμένου να δοθεί στους συμμετέχοντες η δυνατότητα να μοιραστούν μια κοινή γλώσσα σχετικά με τα ζητήματα που σχετίζονται με τον τομέα της δεοντολογίας, προκειμένου να αναγνωρίσουν και να προωθήσουν τη νομιμότητά τους στον τομέα της εκπαίδευσης και την αναπηρία.

Θα μπορούσαμε να εργαστούμε σε δύο στάδια, πρώτα απ' όλα για να μάθουμε για τι μιλάμε όταν μιλάμε για ηθική, στη συνέχεια να σκεφτούμε τι μπορούμε να ονομάσουμε εφαρμοσμένη ηθική.

1 – Τι είναι η ηθική;

Ενόψει της τρέχουσας αμφιβολίας, το ηθικό ζήτημα πρέπει να απαντά σε μια έλλειψη (απουσιάζουν οι αξίες ή είναι η αρετή που μας λείπει;). Μερικές ερωτήσεις θα μας οδηγήσουν στην αποσαφήνιση του πεδίου δεοντολογίας και των εννοιών της. Θα μπορέσουμε να προσεγγίσουμε το ερώτημα υπό τη γωνία που πρότεινε ο Ιπποκράτης (-410 π.Χ.) σε μια πραγματεία σχετικά με τις επιδημίες που ζητάει να είναι χρήσιμη και να μην βλάπτεται (*primum non nocere*). Με τον J.J. Rousseau θα εξετάσουμε μια κρίσιμη ερώτηση: για να καταλάβουμε τι είναι, δεν πρέπει να ρωτήσουμε τι πρέπει να είναι; Ο Ε. Kant με την κατηγορηματική επιταγή θα μας προτείνει να "ενεργούμε πάντα έτσι ώστε το μέγιστο της δράσης σας να μπορεί να δημιουργηθεί ως παγκόσμιος κανόνας". Ο Max Weber θα προτείνει μια διπλή διάσταση στην ηθική προσέγγιση: η

ηθική της πεποίθησης και η ηθική της ευθύνης της επιστήμης δεν μπορούν να καταφέρουν να καθορίσουν αξίες και η κρίση των αξιών που βασίζει τη δράση δεν μπορεί να βασιστεί μόνο στην επιστήμη. Ποιο πλανήτη θα αφήσουμε στα παιδιά μας ρωτά τον Hans Jonas, ενώ ο Jorge Semprun αναρωτιέται για το ποια παιδιά θα αφήσουμε τον κόσμο. Τέλος, μετά το Luc Ferry (2013) στο "Σύντομη Ιστορία της Ηθικής" θα εξετάσουμε πέντε μεγάλες απόψεις ηθικής που έχουν ακολουθήσει η μία την άλλη αλλά δεν έχουν αντικατασταθεί κατά τη διάρκεια της ιστορίας. Αυτό θα επιτρέψει επίσης να προσεγγιστεί το ζήτημα του «πολιτιστικού σχετικισμού», που είναι σήμερα σημαντικός και επίκαιρος.

Αυτή η σύντομη πορεία θα επιτρέψει να ορίσουμε ορισμένους όρους (ηθική, αξία, δεοντολογία, αξιολογία ...) καθώς και να κατανοήσουμε τι μπορεί να είναι μια ηθική προσέγγιση που σχεδιάζεται σε μια τριπλή διάσταση:

- Μια ηθική της πεποίθησης από τις προθέσεις μας.
- Ηθική ευθύνη από τις συνέπειες των ενεργειών μας.
- Μια ηθική συζήτηση σχετικά με τις αποφάσεις που πρέπει να ληφθούν για τη συνέχιση της κοινωνίας.

2 – Προς μια προσέγγιση για μια ηθική δράση.

Το πρώτο μέρος της σκέψης μας μας οδηγεί στο να εξετάσουμε το ζήτημα της ευθύνης μας στις πράξεις μας (η πράξη μου, είμαι εγώ λέει ο Oreste στο έργο του J.P. Sartre Οι μύγες). Στο δεύτερο μέρος, θα προσεγγίσουμε το ερώτημα από μια πιο συλλογική γωνία, δηλαδή την οργάνωση στην εργασία, και αυτό σε μια πολύ συγκεκριμένη δράση, διότι στοχεύει στην «Προστασία και Αποθήκευση» της παιδικής ηλικίας, όποια και αν είναι η φυσική ή η ψυχική της κατάσταση . Η σχέση με το πρώτο μέρος είναι εδώ εκδηλωμένη (Cf. Hans Jonas et Jorge Semprun).

Θα θέσουμε πρώτα το ζήτημα της κοινωνικής και ηθικής ευθύνης των θεσμικών οργάνων στους δεσμούς της με την ηθική, ξεκινώντας από αυτό που προτείνει ο J. Orsoni (1989): "Η δεοντολογία αποτελεί σημείο αναφοράς για τους παράγοντες που εγγυώνται την υπεροχή το γενικό συμφέρον προς το ιδιαίτερο ενδιαφέρον · ο σεβασμός της δεοντολογίας περιορίζει την εμφάνιση αποκλίνουσας συμπεριφοράς και αυξάνει το επίπεδο ηθικής και αντανάκλασης των διαχειριστών ». Ειδικά εδώ είναι η εσωτερική διάσταση αυτής της ευθύνης που θα εξετάσουμε ιδιαίτερα όσον αφορά την αντανάκλαση των ηγετών και των παραγόντων..

Αυτό θα μας οδηγήσει να εξετάσουμε πώς ένα θεσμικό σχέδιο μπορεί να θεωρηθεί ως μια προσέγγιση που ενσωματώνει μια ηθική αμφισβήτηση τόσο από την άποψη των στόχων και των σκοπών του όσο και από τις διαδικασίες αξιολόγησής του. Η σχέση εδώ με μια ποιοτική προσέγγιση παίρνει όλο το νόημά της σε έναν προβληματισμό σχετικά με το πώς οι αξίες θεωρούνται ως μία από τις παραπομπές της ποιοτικής αξιολόγησης. Αυτό επίσης προφανώς αμφισβητεί τις μέσες πτυχές που εφαρμόστηκαν και τις στρατηγικές που αναπτύχθηκαν. Τι θέση κατέχει η συζήτηση στη ζωή της θεωρούμενης δομής;

Τέλος, σε περίπτωση προβληματισμού σχετικά με μια εφαρμοσμένη δεοντολογική προσέγγιση, θα μπορέσουμε να αντιμετωπίσουμε το ζήτημα των ηθικών βάσεων της προστασίας των παιδιών, ανεξάρτητα από την κατάστασή τους.

Για να ολοκληρώσουμε το θέμα, αλλά όχι το ερώτημα, θα μπορέσουμε να αμφισβητήσουμε αυτή την επιβεβαίωση του φιλόσοφου Michel Foucault ": Το ηθικό θέμα δεν συνίσταται από τη σχέση του με τον νόμο βάσει του οποίου κατατάσσεται, αλλά από την επεξεργασία μια μορφή σχέσης με τον εαυτό του που επιτρέπει στο άτομο να αποτελέσει τον εαυτό του ως θέμα ηθικής συμπεριφοράς. »

